

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Pavel Rosendorf, Hana Janovská a kol.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.

Workshop Centra Voda a DivLand

6. prosince 2023, Konferenční centrum VÚV TGM, v. v. i., Praha

T A Tento projekt je spolufinancován se státní podporou
Technologické agentury ČR a Ministerstva životního
prostředí v rámci **Programu Prostředí pro život**.
Č R

www.tacr.cz www.mzp.cz

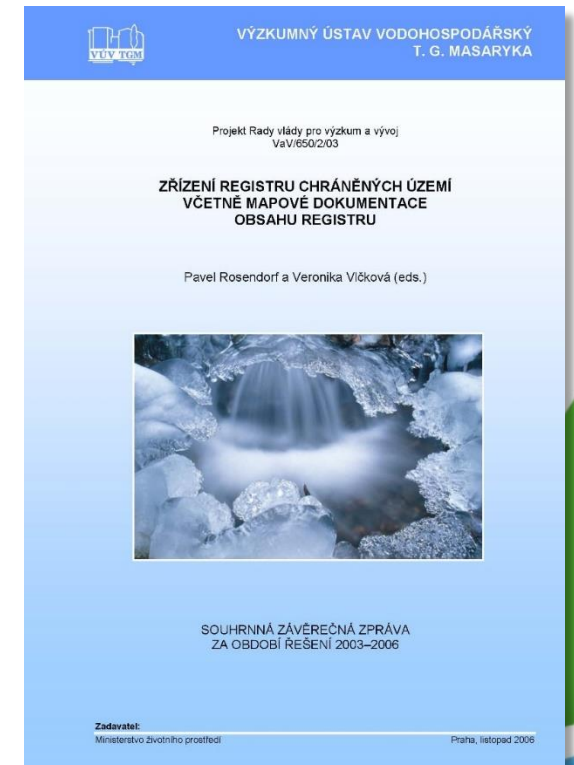
Program **Prostředí pro život**

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Trocha historie ...

- ✓ V roce 2000 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES (Rámcová směrnice o vodách), která v článku 6 a v příloze IV ukládá členským státům zřídit **Registr chráněných oblastí (Registr)**, jehož součástí mají být i území vymezená k zachování stanovišť a druhů živočichů a rostlin přímo závislých na vodě.
- ✓ V příloze IV je výslovně uvedeno, že součástí Registru budou oblasti vymezené pro ochranu stanovišť nebo druhů, kde udržení nebo zlepšení stavu vody je důležitým faktorem jejich ochrany, včetně území Natura 2000 určených podle směrnice 92/43/EHS („o stanovištích“) a směrnice 2009/147/ES („o ptácích“).
- ✓ V letech 2003-2006 zpracovali VÚV TGM a AOPK ČR společný projekt ke zřízení Registru včetně části, která se týká ochrany stanovišť a druhů s vazbou na vody.

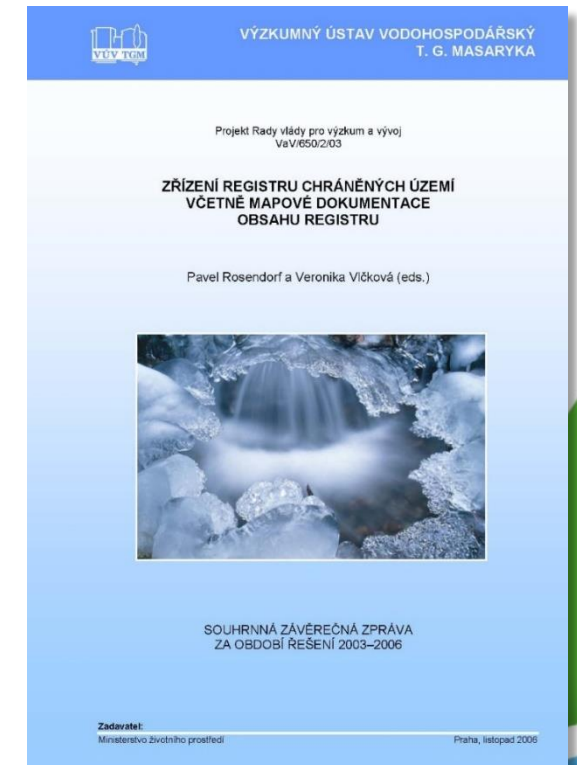

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Trocha historie ...

- ✓ V letech 2013 a 2018 provedla AOPK ČR aktualizaci Registru z pohledu evropsky významných lokalit (EVL) a Ptačích oblastí a byly doplněny Ramsarské lokality.
- ✓ V roce 2019 provedla AOPK ČR technickou aktualizaci Registru z pohledu MZCHÚ (vyřazení zrušených území).

Typ chráněné oblasti	Zařazeno do Registru		celkem v ČR (2019)
	v roce 2006	v roce 2019	
Ptačí oblasti	15	18	41
Evropsky významné lokality	443	593	1112
Maloplošná zvláště chráněná území	757	711	2632
Ramsarské lokality	–	14	14

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Trocha historie ...

- ✓ V roce 2016 vznikla Metodika sledování stavu předmětů ochrany evropsky významných lokalit (ČZU). Ta pro část druhů vodních živočichů jako jeden z parametrů uvádí i ukazatele jakosti vody a jejich cílové hodnoty.
- ✓ Parametry vodního prostředí jsou uváděny v některých souhrnech doporučených opatření (SDO) pro EVL. Cíle jako fyzikálně-chemické a/nebo biologické parametry vodního prostředí jsou stanoveny jen pro EVL, kde jsou předmětem ochrany ryby, mihule, velké druhy vodních mlžů a rak kamenáč.
- ✓ V letech 2018–2020 byl ve VÚV TGM řešen projekt TA ČR Beta2 (TITSMZP701), ve kterém byly zpracovány dvě metodiky. První pro postupy monitoringu chráněných území s druhy s vazbou na vody (Janovská a kol. 2020) a druhá, která upravuje způsoby hodnocení stavu EVL kde jsou předmětem ochrany druhy s těsnou vazbou na vody (Rosendorf a kol. 2020).

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Trocha historie ...

- ✓ Metodika hodnocení stavu chráněných území ... (Rosendorf a kol., 2020) obsahuje postupy hodnocení dat získaných na základě monitoringu fyzikálně-chemických ukazatelů a vybraných biologických složek ve vodách a definuje pro 39 vybraných druhů živočichů a rostlin v EVL tzv. environmentální cíle.
- ✓ Environmentální cíle jsou zpracovány jednotným způsobem a pro některé druhy i s vysokou spolehlivostí. Pro část druhů ale nebyl v době zpracování projektu dostatek dat z referenčních lokalit, a tak pro ně byly environmentální cíle nastaveny provizorně.

6 měkkýšů
4 váčky
2 brouci
1 korýš
16 ryb a mihulí
6 obojživelníků
2 savci
1 rostlina
1 mechorost

Metodika hodnocení stavu chráněných území vymezených pro ochranu stanovišť a druhů s vazbou na vodu

Měkkýši			
Kód druhu	Jméno druhu latinsky	Jméno druhu česky	Prioritní druh
1029	<i>Margaritifera margaritifera</i>	perlorodka říční	NE

Hodnocený typ vod: Typ A – tekoucí vody

Environmentální cíle – všeobecné fyzikálně-chemické složky

Frekvence monitoringu: celoroční (12 měření), minimálně dva roky během 6 let

Ukazatel	Jednotka	Charakteristická hodnota		
		medián	maximum	minimum
teplota vody	°C	9,5	23	
nasycení vody kyslíkem	%		105	80
BSK ₅	mg/l	1	1,5	
elektrická vodivost	µS/cm	60	80	
pH		6,8	7,1	6
KNK _{4,5}	mmol/l	0,2		
celkový fosfor	mg/l	0,02		
PO ₄ -P	mg/l	0,01		
NO ₃ -N	mg/l	0,6	1,35	
NH ₄ -N	mg/l	0,05	0,35	
chloridy	mg/l	5	10	
vápník	mg/l	6	8	
hořčík	mg/l	2		
NL ₄₅₅	mg/l	5		

Environmentální cíle – biologické složky

Frekvence monitoringu: viz metodika Janovská a kol. (2020), minimálně dva roky během 6 let

Biologická složka	Primární / sekundární složka	Kritérium hodnocení stavu
makrofyta	sekundární	velmi dobrý
makrozoobentos	sekundární	velmi dobrý

Doplňkové biologické hodnocení:

Podmínka doplňkového biologického hodnocení bude splněna v případě, že na lokalitě probíhá přirozená reprodukce autochtonní populace pstruha obecného f. potoční (*Salmo trutta morpha fario*). Pro hodnocení lze využít primární data z monitoringu biologické složky ryby, prováděného podle metodiky Jurajda a kol. (2019) nebo odběr vzorku metodou podle ČSN EN 14011 (75 7706).

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Navazující aktivity v Centru Voda

- ✓ Aktivity Centra Voda (2020-2026) v pracovním balíčku WP7 (dílčí cíl 7.3) navazují na aktivity předchozího projektu TA ČR Beta 2 (2018-2020). Cílem je zpřesnit environmentální cíle pro evropsky významné druhy s vazbou na vody, pro které nebyly dostatečné podklady z referenčních lokalit na území ČR.
- ✓ Od roku 2021 postupně probíhá monitoring referenčních a nejlepších dostupných lokalit pro 2 druhy tekoucích vod a 9 druhů stojatých vod.
- ✓ V současné době jsou zpracována a vyhodnocena data pro dva druhy tekoucích vod (rak kamenáč a šidélko ozdobné) a tři druhy stojatých vod (čolek dunajský, čolek dravý, svinutec tenký).
- ✓ Pro většinu dalších druhů tekoucích vod jsou pro hodnocení využívána data monitoringu státních podniků Povodí – zpracování probíhá.

Foto: P. Rosendorf

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Navazující aktivity v Centru Voda

- ✓ V roce 2022 bylo řešení projektu doplněno o novou výzkumnou potřebu (dílčí cíl 7.4), která spočívá ve vývoji nových metodik pro monitoring a hodnocení stavu vodních a na vodu vázaných:
  - ❖ stanovišť v EVL
  - ❖ druhů v ptačích oblastech
  - ❖ předmětů ochrany v maloplošných zvláště chráněných územích (MZCHÚ)
- ✓ .... a ve zpracování **Komplexního systému hodnocení stavu chráněných území s předměty ochrany vázanými na vody podle Rámcové směrnice o vodách**, který bude obsahovat postupy monitoringu a hodnocení stavu jednotlivých typů chráněných území včetně postupů hodnocení v případě překryvu různých typů území.

Foto: P. Rosendorf

Proč je důležité sledovat a hodnotit stav vodního prostředí v územích pro ochranu stanovišť a druhů?

Důvody, proč to celé děláme

- ✓ V řadě chráněných území je stav vody klíčový pro přežívání chráněných druhů a zachování dobrého stavu jejich biotopů.
- ✓ Správné nastavení environmentálních cílů pro jednotlivé druhy umožňuje identifikovat problematické ukazatele stavu vod, které jsou negativně ovlivněny konkrétní lidskou činností. Následně mohou být navržena vhodná a účinná opatření.
- ✓ Hodnocení vodního prostředí v chráněných územích vhodně doplní hodnocení stavu, která jsou prováděna pro potřeby hodnocení EVL a ptačích oblastí a umožní navrhnout vhodná opatření do plánů dílčích povodí podle Rámcové směrnice o vodách (aktualizace každých 6 let).

Foto: P. Rosendorf

Děkuji vám za pozornost a těším se na vaše dotazy

pavel.rosendorf@vuv.cz, +420 724 903 186

Foto: P. Rosendorf

T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou
Technologické agentury ČR a Ministerstva životního
prostředí v rámci **Programu Prostředí pro život**.

www.tacr.cz www.mzp.cz

Program **Prostředí pro život**

